

Alfrēds Kalniņš
Organ Music
Ērģelmūzika

Aigars Reinis

Alfrēds Kalniņš (1879–1951)

Organ Music

Aigars Reinis, organ

CD 1

1. Fantāzija Fantasia (1901)	8:05
2. Pastorāle nr. 1 Pastorale No. 1 (1913)	4:41
3. Introdūkcija un allegro Introduzione et Allegro (1928)	7:43
4. Klostera idille Cloister Idyll (1928)	4:17
5. Scherzo (1928)	5:45
6. Ziemassvētku šūpuļdziesma Christmas Lullaby (1928)	3:02
7. Kāzu maršs Wedding March (1936)	4:31
8. Procesija Procession (1937)	4:57
9. Variācijas par Jāņa Kalniņa tēmu Variations on a Theme by Jānis Kalniņš (1938)	15:48

CD 2

1. Agitato (1938)	9:11
2. Svētvakars Sabbath Eve (1939)	5:01
3. Svinīgs ievads no operas <i>Baņuta</i> (autora transkripcija)
Stately Overture from the opera <i>Baņuta</i> (transcription by the composer) (1920–1939)	4:02
4. Sēru maršs no operas <i>Baņuta</i> (autora transkripcija)
Funeral March from the opera <i>Baņuta</i> (transcription by the composer) (1920–1939)	7:23
5. Prelūdiņa Prelude (1941)	4:20
6. Pastorāle nr. 2 Pastorale No. 2 (1943)	5:10
7. Variācijas par Jāzepa Vītola tēmu Variations on a Theme by Jāzeps Vītols (1949)	18:18
8. Himna manai dzimtajai zemei (1908–1911) (Tāļivalža Dekšņa transkripcija)
A Hymn to My Native Land (1908–1911) (transcription by Tāļivaldis Deksnis)	3:31

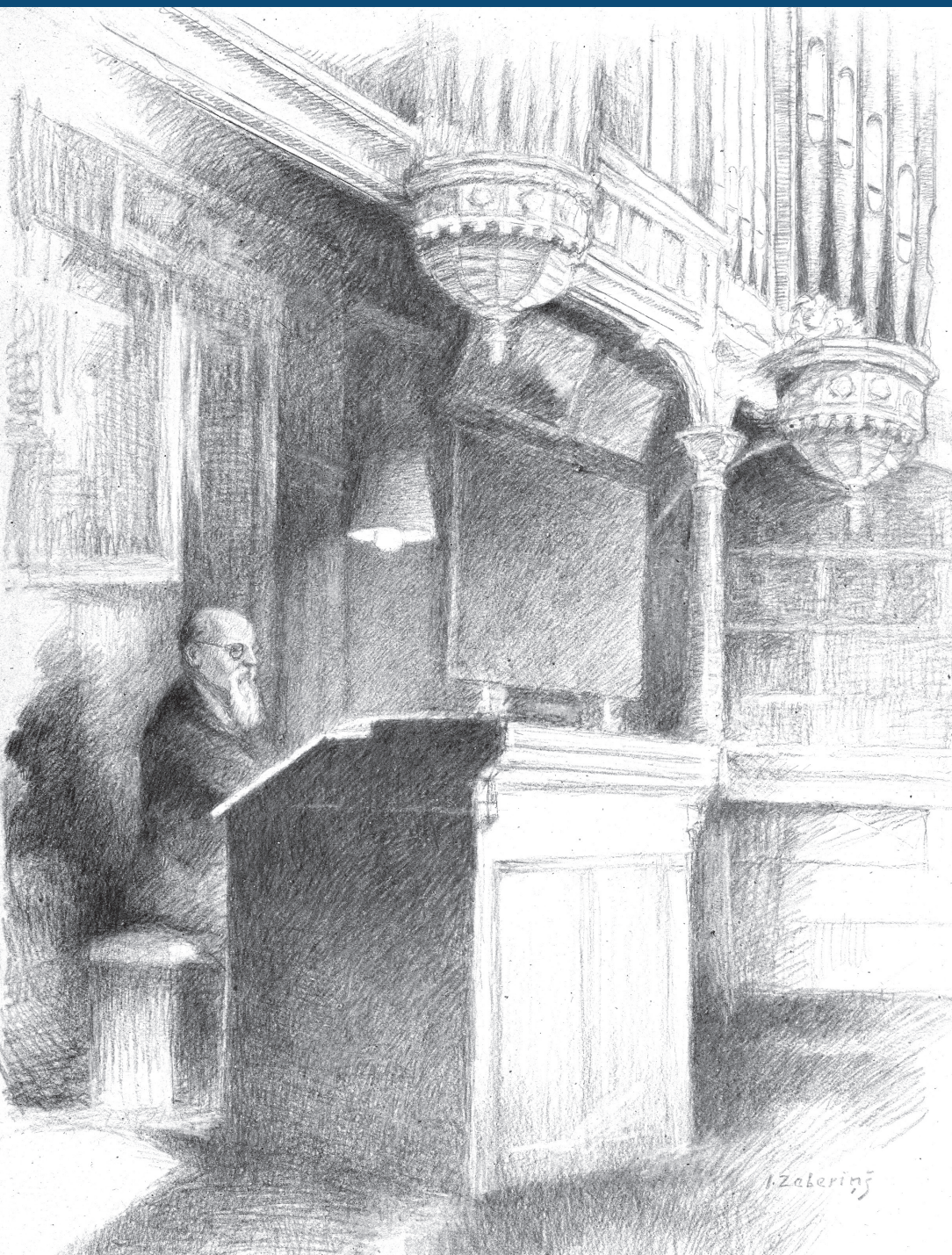
Organist's assistants: Jolanta Barinska (all tracks) & Jēkabs Reinis (1/9 & 2/7)

TT 117:06

Recorded at: Riga Cathedral, September 12, 21, 27, November 14, 22 & December 6, 2022
Recording producer & sound engineer: Varis Kurmiņš
Editing, mixing, mastering: Varis Kurmiņš
Booklet text: Arnolds Klotiņš
English translation: Amanda Zaeska
Photos: Uldis Muzikants, Ansis Klucis
Design: Gundega Kalendra, Raugs.eu
Executive producer: Egīls Šēfers
©&© LMIC/SKANI 149, 2023
Booklet in English / buklets latviešu valodā

skani.lv

A sketch of Alfrēds Kalniņš
by Indriķis Zeberinš

As a nine-year-old boy, when his little legs barely reached the pedalboard, Alfrēds Kalniņš sat at the organ in the church in his hometown in Latvia and led the congregation in a chorale by Martin Luther. That organ bench eventually became his throne, as Kalniņš rose to become the most famous Latvian concert organist of his time. But first, from 1897 to 1901, he benefited from the teachings of organ professor Louis Homilius at the Saint Petersburg Conservatory. There, composition took over the young musicians' imagination, and he wrote his first ten solo songs. Over the years, that number rose to two hundred fifty songs. But in Saint Petersburg, Kalniņš' only composition for organ was the Fantasia [1/1], which he self-critically and with a wry smile always referred to as the only improvisation he wrote down on paper. However, as a celebrated improviser, he performed at the organ thousands of times, extemporising on themes from melodies suggested by listeners as well as folk songs and, during Latvia's war of independence, soldiers' songs. It was also during that same war (1918/19) that he composed his first opera, *Baņuta*, and founded the Latvian National Opera, at the same time composing works in the symphonic, choral, piano and other genres.

A richness of northern feeling in conjunction with nature is one of the greatest features of Kalniņš' unique Romantic musical character. He also found a place for his delicate, refined lyricism in the traditionally grandiose, broad musical dimension of organ music. The organ yields to a sense of nature in his *Pastorale No. 1* as well as in the more lushly coloured *Pastorale No. 2* [1/2, 2/6], but the simplicity of nature also appears in Kalniņš' contemplative melodic, harmonic and timbral choices in the contrasting fragile lyrical episodes of his dramatically moving pieces. The picturesque aural colours, soft melodic contours and sinuous rhythmic patterns that are by definition characteristic of a musical *pastorale* became one of the main, and perhaps most characteristic, types of expression in the organ music Kalniņš wrote. These qualities seem to manifest themselves up close in the organ miniatures [1/4, 1/6, 2/2], in which a maximally folk-like simplicity alternates with heightened, almost fantastical harmonies and the timbral colouring of the organ. Here, too, the poetic programmatism and lyrical intimacy characteristic of Kalniņš are present in the organ sounds.

The second most important facet of Kalniņš' organ music reveals itself in the broad *Scherzo* [1/5]. This is not a *schерzo* in the traditional sense; instead, it is a dynamic, dramatic narrative with deep contrasts between the image of a seemingly turbulent urban world and, in the middle section, pastoral episodes filled with an almost idyllic contentment. This is the first of four works for organ that Kalniņš composed during the years he spent in the United States (1927–1933).

While serving as an organist at the Christ Church in downtown New York City, leading German, Swiss, English and Latvian choirs, and giving organ concerts in various halls, Kalniņš became acquainted with the elite of American organ music. In particular, he met composer, virtuoso organist and conductor Prof. Samuel Baldwin (1862–1949), who encouraged Kalniņš to compose for organ. Baldwin himself premiered two of the compositions Kalniņš wrote for organ while in the United States, while Channing Lefebvre (1894–1967), the president of the American Guild of Organists, premiered the other two. While giving a concert in Philadelphia, Kalniņš met Serge Koussevitzky (1874–1951), the conductor of the renowned symphony orchestra there, whose wife, Maria Koussevitzky, sang Kalniņš' solo songs in the concert. He also became a member of two professional associations of organists: the American Guild of Organists and the National Association of Organists.

Kalniņš' second longer dramatic work for organ composed during his American period, *Introduzione et Allegro* [1/3], continues the *Scherzo*'s emotional line. The introduction's baroque-like intense oratorio-like tone transforms into a seemingly flowing narrative, which rises in places to an agitated message, only to end with ecstatic stacks of chords.

One can only imagine how Kalniņš, who had certainly been accustomed to spending his summers in the quietest corners of the Latvian countryside, felt in one of the world's most dynamic cities. Reflecting on his creative output not only for the organ but also in other genres, he wrote in a letter from New York: "I'm amazed that, in this great global city, the 'muse' doesn't run away. I suppose the main thing is this: to go within, to find oneself and to not lose touch with art, even though life is teeming all around." Habitually writing music without the aid of any instrument, Kalniņš bought a portable table in New York and liked to seek out quiet spots in Central Park for creative peace while composing.

The emotional scope of the organ music Kalniņš wrote in the United States continued after his return to his native land and culminated in many impressive compositions. The *Wedding March* [1/7] is dominated

by a decorative, jubilant character, with engaging contrasts in timbre and harmony. The *Funeral March* from the opera *Baņuta* [2/4], for its part, is one of the most spectacular excerpts from this work for the musical stage and is often compared by critics to the greatest funeral marches in European classical music. In transforming this march into an independent orchestral work for symphonic concerts, he added a lyrical middle section in a major key, and this was also retained in the version for organ. The choice of organ timbres and textures conjures up an artistic impression that is, of course, different from, but surely equivalent to, the orchestral version. Related to this work is the *Stately Overture* from *Baņuta* [2/3], out of which the wedding march in Act I of the opera gradually develops and which, in a transformed form, also serves as the basis for the above-mentioned funeral march.

Among Kalniņš' compositions we also encounter two extensive variation cycles. The first of these, *Variations on a Theme* by Jānis Kalniņš [1/9], is based on a popular hymn-like song by the composer's son, Jānis Kalniņš (1904–2000), who was a prominent composer in his own right of Latvian operas and symphonic music. The monolithic concerto-like character of this cycle of nine variations consists of modifications of the theme in various genres: *pastorale*, *toccata*, *canon*, *fugue*. Broad musical phrases prevail, with the general tendency towards exuberant imagery being united with an uncharacteristically large number of polyphonic developments for Kalniņš' music. This cycle of variations is also close in character to the seemingly programmatic *Procession* [1/8] (an internally varied piece despite consisting of only one movement), in which the very notion of a collective march suggested in the title anticipates the stately uplifting mood. What triumphs here is the outward transparency of the musical images and extraordinary virtuosity of texture.

Even as he approached the twilight of his life, Kalniņš maintained a dynamically dramatic edge in his organ music. In the romantically stirring *Agitato* [2/1], a piece of fervent movement, the relatively simple harmonic language is energised by a wealth of sudden modulations and rhythmic variations. The moving *Prelude* [2/5] demonstrates the brilliant mastery with which Kalniņš handled rapid harmonic change, as if demonstratively enjoying the virtuosity of his own tonally modulatory language of sound. Here, too, there is no lack of contrast between the emotionally dramatic and enlighteningly lucid aspects characteristic of several of his works for organ.

Variations on a Theme by Jāzeps Vītols [2/7] is the only work for organ that Kalniņš composed after the second Soviet occupation of Latvia (1944), and its genesis requires special comment. At the time, Kalniņš had been appointed rector of the Latvian State Conservatoire, but he still – much to the irritation of the Communist functionaries in power – continued his work as the organist at Riga Cathedral. When, in 1948, the Communist Party of the Soviet Union announced its notorious campaign against formalism (but in fact against innovation) in music and condemned the creative work of Sergei Prokofiev, Dmitri Shostakovich and other world-famous composers, it demanded that every musical organisation, including the Latvian State Conservatoire, join in this condemnation at special meetings. However, Kalniņš was the first to take the floor at one such meeting and expressed his strong support for the condemned composers and their musical style. Of course, such a statement meant that he had in effect relinquished his seat as rector. And it was under these circumstances that Kalniņš composed variations on a theme by a composer who had avoided Soviet occupation by fleeing as a refugee to Germany. This composer living in exile was Jāzeps Vītols, the most prominent Latvian composer of the first half of the 20th century, and the theme of the variations was his chorale "Jesus, My Sun". The variations – dedicated "to the memory of Prof. J. Vītols" – were a challenge to the ideological regime, and their premiere in 1951 could only take place thanks to silence on the part of those who understood, and a total lack of comprehension on the part of the censors.

Kalniņš' rich harmonic technique and organ texture are employed with laconic expressiveness in these twelve variations and comprehensively reveal the unique features of Vītols' beautiful theme. One part of the variations consists of the unchanged theme in the upper or bass voice, while in the other part it is transformed thematically and in terms of genre, forming so-called character variations. The result is a series of quite specific and individualised moods, which are not very common in organ music, that culminates in the funeral-procession character of Variation 11, which perhaps most calls to mind the memory of Vītols (1863–1948), who died in Lübeck a year before its composition. With universalised emotion, the concluding fugue rounds off this monumental work.

Arnolds Klotiņš

The album was recorded on the **Riga Cathedral organ**. This instrument with four manuals and 124 registers was made by the German organ builders E. F. Walcker & Co. and unveiled in 1884. It was reconstructed in 1961 by Hermann Eule Orgelbau and restored in 1984 by Flentrop Orgelbouw of the Netherlands. At the time of its unveiling, it was the largest pipe organ in Europe, and for its inaugural concert Franz Liszt composed "Nun danket alle Gott", a chorale for organ, choir, two trumpets, three trombones and timpani, dedicating the piece to the organ. This magnificent instrument in Riga Cathedral is still considered one of the most magnificent Romantic-style organs in Europe.

ADDENDUM. The organ transcription of A Hymn to My Native Land [2/8], subtitled A Spring Morning in the Sunshine, is the finale of the Suite for piano composed by Kalniņš at an early stage in his creative career. It succinctly expresses and brings together the composer's characteristic sense of nature, stately jubilant musical images and an epic, lyrically felt message. It is one of the most striking examples of poetic programmatism in his music.

AIGARS REINIS is the organist and music director at Riga Cathedral. He is also a professional singer in early music ensembles and choirs. He has been described by musicologist and critic Orests Silabriedis as "one of Latvia's most artistically interesting organists". Reinis has been a singer and soloist with the Latvian Radio Choir as well as a member of the Schola Cantorum Riga and Ars Antiqua Riga vocal ensembles. He has also conducted the Bank of Latvia Choir.

Reinis has taken part in the international organ competitions in Lahti (Finland) and Erfurt (Germany). For more than a decade, he served as the organist at St. Anne's Church in Jelgava, and from 2013 to 2019 he was the principal organist at the St. Gertrude Old Church in Riga. Reinis has collaborated with such professional ensembles as Sinfonia Concertante, the State Academic Choir "Latvija" and the Ave Sol chamber choir; conductors Māris Sirmāis, Sigvards Kļava and Guntis Kuzma; soloists Ēriks Kiršfelds, Marta Spārniņa, Elīna Endzele, Aigars Raumanis, Rogério Gonçalves and others.

Reinis studied organ performance under Prof. Tāivaldis Deksnis at the Jāzeps Vītols Latvian Academy of Music, earning a master's degree in 2001. He has further studied under Ludger Lohmann, Hans-Ola Ericsson and Hans Hellsten and has participated in the International Organ Academy in Uppland and elsewhere. Reinis has performed throughout Europe and in the United States, Canada and Japan. He received the Latvian Grand Music Award in 2019 for outstanding work in an ensemble and in 2021 for outstanding performance throughout the year.

lmic.lv/reinis

Kā deviņgadīgs zēns Alfrēds Kalniņš sēdās pie ērģelēm Latvijas dzimtās mazpilsētas baznīcā un vadīja ļaudis Mārtiņa Lutera korālī jau tad, kad mazās kājas vēl tikko sniedzās līdz pedālim (kāju klaviatūrai). Ērģeļu sols vēlāk bija viņa, šī sava laika slavenākā latviešu koncertērģelnieka, tronis visu mūžu (1879–1951), taču vispirms nācās izbaudīt ērģeļu profesora Lui Homilīusa (Louis Homilius) mācību Sanktpēterburgas konservatorijā (1897–1901). Tur jauneklā muzikālo fantāziju pārņem kompozīcija, rodas pirmais desmits solodziesmu, kuru skaits vēlāk ar gadiem sasniedz divus ar pusi simtus. Bet ērģelēm Sanktpēterburgā top tikai Fantāzija solminorā [1/1], ko komponists pats paškritiski un ar ironisku smaidu aizvien dēvējis par savu vienīgo uz papīra pierakstīto improvizāciju. Taču kā apbrīnots improvizators viņš pie ērģelēm ir uzstājies tūkstošiem reižu – par tēmām izvēlēdamies gan klausītāju pieprasītas melodijas, gan tautasdziesmas, bet Latvijas atbrīvošanas kara laikā arī karavīru dziesmas. Minētā kara gados viņš rada savu pirmo operu *Baņuta* (1918/19) un kļūst par latviešu nacionālās operas pamatlicēju, uzkrāj darbus arī simfoniskajā, kora, klavieru un citos žanros.

Ziemeļnieciska izjūtu bagātība saskarē ar dabu – tā ir viena no Alfrēda Kalniņa romantiskās muzikālās individualitātes lielākajām īpatnībām. Viņš atrod šai savai smalkjūtīgās lirikas dominantei vietu arī ērģeļmūzikas tradicionāli grandiozajā, plašo mūzikas dimensiju skaņu celtnē. Ērģeļes pakļaujas dabas izjūtai gan Pastorālē nr. 1, gan arī sulīgākās skaņu krāsās tvertajā Pastorālē nr. 2 [1/4, 2/6], bet dabas vienkāršība uzrunā kontemplatīvajā melodikā, harmonikā un tembru izvēlē arī Kalniņa dramatiski patētisko skaņdarbu kontrastējošajās trausli liriskajās epizodēs. Muzikālai pastorālei pēc definīcijas raksturīgās gleznainās skaņu krāsas, mīkstās melodiskās kontūras, vijīgā ritmika kļūst par vienu no galvenajiem un varbūt pašu raksturīgāko Kalniņa ērģeļmūzikas izteiksmes tipu. Šīs īpašības it kā tuvplānā izpaužas nelielajās ērģeļu miniatūrās [1/4, 1/6, 2/2], kur maksimāla tautiska vienkāršība mijas ar kāpinātu, pat itin kā fantastisku harmoniju un ērģeļu tembru kolorītu. Šeit arī ērģeļskaņš ir klātesošs Kalniņam raksturīgais poētiskais programmatisms un lirikas intimitāte.

Komponista ērģeļmūzikas otru svarīgāko šķautni paver plašais *Scherzo* [1/5]. Tas ir nevis skerco tradicionālajā nozīmē, bet dinamiski dramatisks vēstījums ar dziļiem kontrastiem starp itin kā trauksmainas urbāniskas pasaules tēlu un gandrīz vai idilliska apmiera piepildītām pastorālām vidusposma epizodēm. Šis skaņdarbs ir viens no četriem ērģeļmūzikas komponētajiem, ko Kalniņš rakstījis Amerikas Savienotajās Valstīs pavadītajā laikposmā (1927–1933).

Strādādams par ērģelnieku Ņujorkas centra baznīcā Christ Church, vadīdams vācu, šveiciešu, angļu un latviešu korus, sniegdams ērģeļkoncertus dažādās zālēs, Alfrēds Kalniņš iepazīstas ar amerikāņu ērģeļmūzikas eliti – komponistu, ērģelvirtuozu un diriģentu profesoru Semjuelu Boldvīnu (Baldwin, 1862–1949), kurš ir ierosinājis visas Kalniņa šī laikposma ērģeļu kompozīcijas, no tām divas arī pats pirmatskaņojis, bet pārējās divas – Čenings Lefevrs (Lefebvre, 1894–1967), Amerikas Ērģelnieku gildes prezidents. Sniegdams koncertu Filadelfijā, komponists iepazīstas ar Bostonas Simfoniskā orķestra diriģentu Sergeju Kusevicki (Koussevitzky, 1874–1951), kura dzīvesbiedre Marija Kusevicka koncertā dzied Kalniņa solodziesmas. Viņš kļūst arī par biedru divās ērģelnieku profesionālās apvienībās – Amerikas Ērģelnieku gildē (American Guild of Organists) un Nacionālajā Ērģelnieku asociācijā (National Association of Organists).

Otrs ASV perioda dramatiski izvērtais ērģeļdarbs *Introdukcija un allegro* (Introduzione et Allegro) [1/3] turpina *Scherzo* patētisko līniju. Ievada barokāli sakāpināto oratora toni nomaina it kā plūstošs stāstījums, vietām paceldamies līdz satrauktam vēstījumam, lai noslēgtos ar ekstātiska skaņējuma akordu grēdām.

Varam tikai iztēloties, kā vienā no pasaules dinamiskākajām pilsētās sešus gadus (1927–1933) jutās komponists, kurš agrāk bijījis katrā vasarā pavadījis pie dabas visklusākajos Latvijas lauku nostūros. Taču, domādams par jaunrades ražu ne tikai ērģeļu, bet arī citos žanros, viņš kādā vēstulē no Ņujorkas raksta: “Brīnos, ka šajā lielajā pasaules pilsētā “mūza” neatraujas. Galvenais laikam tas: ieiet sevī, atrast sevi un nezaudēt sakarus ar mākslu, kaut arī apkārt mutuļojoša dzīve.” Vienmēr rakstīdams mūziku bez jebkāda instrumenta palīdzības, viņš Ņujorkā iegādājās pārnēsājamu galdiņu un jaunrades mieram atrod klusas vietas pilsētas Centrālparkā.

ASV periodā pieteiktais ērģeļmūzikas emocionālais vēriens turpinās pēc atgriešanās uz dzīvi dzimtenē un vainagojas ar daudzām iespaidīgām kompozīcijām. *Kāzu maršā* [1/7] dominē dekoratīvs gavilējošs mūzikas raksturs ar saistošiem tembru un harmoniju kontrastiem. Sēru maršs no operas *Baņuta*

[2/4] ir viens no iespaidīgākajiem šī mūzikas skatuves darba fragmentiem, nereti kritiķā pielīdzināts ievērojamākajiem sēru maršiem Eiropas mūzikas klasikā. Izveidojot šo operas maršu par patstāvīgu orķestra darbu simfoniskajiem koncertiem, komponists to bija papildinājis ar lirisku mažora vidusdaļu, un tā saglabāta arī ērģeļu variantā. Skaņdarba ērģeļu tembri un faktūras izvēle uzbur, protams, atšķirīgu, tomēr orķestra variantam līdzvērtīgu māksliniecisko iespaidu. Ar šo skaņdarbu saistīts arī *Svinīgs ievads* no operas *Baņuta* [2/3], tajā pamazām izauz 1. cēliena kāzu marša tēma, kas transformētā veidā ir pamatā arī minētajam sēru maršam.

Alfrēda Kalniņa mūzikā satopamies arī ar diviem plašiem variāciju cikliem. Pirmajā no tiem Variācijas par Jāņa Kalniņa tēmu izmantota komponista dēla, ievērojama latviešu operu un simfoniskās mūzikas autora Jāņa Kalniņa (1904–2000) populāra himniska dziesma. Devīņu variāciju cikla monolītais koncertiskums ir apvienots ar tēmas žanriskām modifikācijām – pastorāli, tokātu, kanonu, fūgu. Dominē plašas muzikālā ritējuma līnijas, kur vispārēja nosliece uz gavilējošu tēlainību vienota ar Kalniņa mūzikai neparasti daudziem polifoniskiem risinājumiem. Šim variāciju ciklam raksturā tuva arī šķietami programmatiskā viendabīgā, bet iekšēji variabla Procesija [1/8], kur jau pats nosaukumā pieteiktais kolektīva gājiena priekšstats paredz dominējošo svinīgi pacilāto noskaņu. Seit triumfē mūzikas tēlu itin kā ārēja uzskatāmība un neparasta faktūras virtuozitāte.

Tomēr, arī tuvojoties mūža norietam, Alfrēds Kalniņš uztur spēkā savas ērģeļmūzikas dinamiski dramatisko šķautni. Romantiski kvilņotajā, dedzīgas kustības cauraustajā skaņdarbā *Agitato* [2/1] samērā vienkāršo harmoniju valodu dinamizē pēkšņo modulāciju un ritma variāciju bagātība. Patētiskajā Prelūdijā [2/5] visai uzskatāmi izpaužas Kalniņa mūzikai piemītošā spožā meistarība, ar kādu viņš pārvalda straujās harmoniju maiņas – liekas, it kā demonstratīvi izbaudīdams savas tonāli modulatoriskās skaņu valodas virtuozitāti. Arī šeit neizpaliek vairākiem ērģeļdarbiem raksturīgā patētiski dramatisku un apskaidroti gaišu muzikālo priekšstatu kontrasts.

Variācijas par Jāzepa Vītola tēmu [2/7] ir vienīgais Alfrēda Kalniņa ērģeļdarbs, kas tapis pēc Latvijas otrreizējās sovjetiskās okupācijas (1944), un tā tapšana prasa īpašu komentāru. Komponists šai laikā ir iecelts par Latvijas Valsts konservatorijas rektoru, taču viņš joprojām – par nepatīku kompartijas funkcionāriem – turpina Rīgas Doma katedrāles ērģelnieka darbu. Kad 1948. gadā PSRS kompartija ir pasludinājusi bēdīgi slaveno mūzikas formālisma, bet faktiski novatorisma apkarošanas kampaņu un nosodījusi Sergeja Prokofjeva, Dmitrija Šostakoviča un citu pasauleslavenu komponistu jaunradi, tad tiek pieprasīts, lai šim nosodījumam īpašās sanāksmēs pievienotos ikviena mūzikas organizācija, arī Latvijas Valsts konservatorija. Taču rektors Alfrēds Kalniņš šādā sanāksmē pirmais ņem vārdu un izsaka savu stingru atbalstu kompartijas nosodītajiem komponistiem un viņu mūzikas stilam. Protams, līdz ar to Kalniņš būtībā no rektora krēsli atteicies. Tad nu šādos apstākļos viņš turklāt komponē variācijas par tāda autora tēmu, kurš izvairījies no sovjetiskās okupācijas kā kara bēglis Vācijā. Šis emigrējušais autors ir 20. gadsimta pirmās puses prominentākais latviešu komponists Jāzeps Vītols, un šī tēma ir viņa korālis *Jēzu, saule mana*. Minētās Variācijas ar veltījumu “Prof. J. Vītola piemiņai” bija izaicinājums ideoloģiskajai varai, un to pirmatskaņojums 1951. gadā varēja notikt vienīgi, sapratējiem klusējot, bet cenzūrai neko nesaprotot.

Komponista bagātā harmoniju un ērģeļu faktūras tehnika šajās 12 variācijās lietota ar lakonisku izteiksmību un vispusīgi atsedz Jāzepa Vītola skaistās tēmas īpatnības. Variāciju viena daļa veidota ar nemainītu tēmu augšējā vai basa balsī, bet otra daļa – ar tematisku un žanrisku pārtapšanu, veidojot tā saucamās raksturvariācijas. Rezultātā ir tapusi ērģeļmūzikā ne visai bieži sastopama visai konkrētu un individualizētu noskaņu virkne, kas kulminē 11. variācijas sēru procesijas raksturā – šis sēru maršs it kā atgādina gadu pirms komponēšanas Lībekā aizgājušā Jāzepa Vītola (1863–1948) piemiņu. Monumentālais skaņdarbs iegūst emocionālu vispārinājumu un noapaļojumu fināla fūgā.

Arnolds Klotiņš

Albuma programma ieskaņota ar **Rīgas Doma katedrāles ērģelēm**. Šis četru manuālu un 124 reģistru instruments ir Vācijas ērģelbūves firmas "E. F. Walcker & CO" darināts, atklāts 1884. gadā (kapitāli remontēts 1961 – firma "Hermann Eeule Orgelbau", restaurēts 1984 – Nīderlandes uzņēmums "Flentrop Orgelbouw"). Instrumenta atklāšanas laikā tas bija lielākais Eiropā, tā iesvētīšanas koncertam Ferencs Lists bija komponējis un veltījis korāli ērģelēm, korim, divām trompetēm, trim bazūnēm un timpāniem "Nun danket alle Gott". Rīgas Doma katedrāles grandiozais instruments joprojām tiek uzskatīts par vienu no krāšņākajām romantiskā tipa ērģelēm Eiropā.

PAPILDUS. Ērģelēm transkribētā Himna manai dzimtajai zemei [2/8] ar apakšvirsrakstu Pavasara rīts saules mirdzumā ir Alfrēda Kalniņa jaunrades agrīnajā posmā komponētās klavieru Svītas fināls. Šeit koncentrēti izpaužas un vienojas komponistam raksturīgā dabas izjūta, svinīgi gavilējoši mūzikas tēli un liriski izjūsts episks vēstījums. Šis ir viens no spilgtākajiem Alfrēda Kalniņa mūzikas poētiskā programmatisma paraugiem.

AIGARS REINIS ir Rīgas Doma mūzikas direktors un Katedrāles ērģelnieks, kā arī profesionāls koru un senās mūzikas ansambļu dziedātājs. "Aigars ir viens no māksliniecišķi interesantākajiem Latvijas ērģelniekiem" (Orests Silabriedis). Viņš daudzus gadus ir bijis Latvijas Radio kora mākslinieks un solists, vokālo grupu Schola Cantorum Rīga un Ars Antiqua Rīga dalībnieks. Dirģējis Latvijas Bankas kori. Piedalījies Lahti starptautiskajā ērģelnieku konkursā un Erfurtes konkursā Vācijā. Vairāk nekā desmit gadu Aigars bijis Jelgavas Sv. Annas baznīcas ērģelnieks un no 2013. līdz 2019. gadam – Rīgas Vecās Sv. Ģertrūdes baznīcas galvenais ērģelnieks. Sadarbojies ar profesionāliem kolektīviem tādiem kā Sinfonia Concertante, Valsts Akadēmiskais koris "Latvija", Latvijas Radio koris, kamerkoris Ave Sol, diriģentiem Māri Sirmo, Sigvardu Kļavu, Gunti Kuzmu, solistiem Ēriku Kiršfeldu, Martu Spārniņu, Elīnu Endzeli, Aigaru Raumani, Rogerio Gonsalves un daudziem citiem.

Studējis Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas Akadēmijā profesora T. Dekšņa ērģelklasē, kur 2001. gadā ieguvis maģistra grādu. Papildinājis prasmes pie Ludgera Lomana, Hansa Ūlas-Ēriksona un Hansa Helstena, piedalījies Uplandes starptautiskajā ērģelakadēmijā u.c. Reinis koncertējis daudzviet Eiropā, ASV, Kanādā un Japānā un ir divkārtējs Lielās Mūzikas balvas laureāts – 2019. gadā par izcilu darbu ansambli un 2021. gadā par izcilu sniegumu gada garumā.

imic.lv/reinis

